

Suusikkoo

Metsähistorian Seuran jäsenlehti 1/2025

KUTSU
VUOSI -
KOKOUKSEEN
S.4

TOIMINTA-
SUUNNITELMA
2025
S.7

VARA-
PUHEEN-
JOHTAJAN
PALSTA
S.3

TOIMINTA-
KERTOMUS
VUODELTA
2024
S.5

TILIN-
PÄÄTÖKSIÄ
JA TALOUS-
ARVIO 2025
S.10

KOLME-
KYMMENTÄ-
VUOTTA
METSÄ-
HISTORIAN
SEURAA
S.11

METSÄ-
HISTORIA
ON OSA
METSÄ-
SIVISTYSTÄ
S.16

METSÄ-
VIESTINTÄ
ENNEN
JA NYT
S.20

Susikko^{1/2025}

Kutsu vuosikokoukseen.....	4
Toimintakertomus vuodelta 2024	5
Toimintasuunnitelma 2025	7
Tilinpäätöksiä ja talousarvio 2025	10
Kolmekymmentävuotta Metsähistorian Seuraa.....	11
Metsähistoria on osa metsäsivistystä.....	16
Metsäviestintä ennen ja nyt.....	20

Susikko

METSÄHISTORIAN SEURA RY:N
JÄSENTIEDOTE 1/2025

<http://www.metsahistoria.fi>
[seura\(at\)metsahistoria.fi](mailto:seura(at)metsahistoria.fi)

ISSN 2737-3428 (painettu)
ISSN 1799-0750 (verkkojulkaisu)

Julkaisija: Metsähistorian Seura ry

Ilmestyminen: Kolme kertaa vuodessa

Toimituskunta: Heikki Roiko-Jokela
Antti Koskimäki
Juha Aaltoila
Visa Ollikainen
Nuutti Kiljunen

Taitto: Kirsi Salonen/Grafisa

Susikossa julkaistaan metsähistoriaan liittyviä tekstejä ja kuvia. Tekstiehdotuksia voi lähettää seuran osoitteeseen [heikki.roiko-jokela\(at\)jyu.fi](mailto:heikki.roiko-jokela(at)jyu.fi). Tekstin kirjoittamisessa on noudatettava kirjoitusohjeita, jotka ovat seuran kotisivuilla www.metsahistoria.fi/julkaisut/susikko.

Kansikuva:

Miehet valmistavat nuotiolla ruokaa.
Ympäriällä on talvinen metsä.

Kuva: Erkki Tuominen /
Suomen Metsästysmuseumo /
Erkki Tuomisen kuvakokoelma.

Painotuote
4041 0992

PUHEENJOHTAJA

Heikki Roiko-Jokela

VARAPUHEENJOHTAJA

Nuutti Kiljunen

MUUT HALLITUKSEN JÄSENET

Visa Ollikainen, sihteeri

Jarmo Hämäläinen

Leena Karjalainen-Balk

Pirkko Kivinen

Kari Mielikäinen

Jukka Nerg

Erkki Etelä-Aho

Marko Rikala

METSÄMIESTEN SÄÄTIÖ
ihminen ja metsä

Menetelmäkehitys apuna metsien historian tarkastelussa

Historiantutkimuksen menetelmiä suppeasti tuntevana on hankala arvioida miten tieteenalan menetelmällinen kehitys muokkaa käsitystä metsiemme menneisyydestä yleisellä tasolla. Muutamia kiinnostavia yksittäisiä havaintoja on tullut vastaan, kuinka uusi tarkastelutapa on tarjonnut uuden näkökulman metsähistoriaan laveasti ymmärrettynä.

Lehtikuusen uutisoitiin esiintyneen pohjoisessa Suomessa jääkauden jälkeen. Tulokseen oltiin päädytty edistyneiden siitepölyanalyysillä. Aiempi käsitys oli, että viimeisin jäätiköitymisjakso puski arkan-
geliinlehtikuusen pitkälle kohti Arkangelin aluetta ja Äänisen takana se on siitä lähtien pysynytkin. Nyt vaikuttaa siltä, että laji on kuitenkin käynyt näyttäytymässä jääkauden jälkeen, mutta ei vakiintunut tänne.

Mieleeni palautuu vielä Metsähistorian seuran viimevuotinen vuosikokousesitelmä. VMI:n mitaustulosten tarkastelu nykyaikaisilla paikkatietoanalyysillä muokkasi vanhan VMI:n kuivakat numeeriset tulokset havainnolliseen karttamuotoon. Ihmisen vaikutus Suomen metsien rakenteeseen sata vuotta sitten sai elävämmän ja ymmärrettävämmän esitystavan.

Vanhojen ilmakeu-aineistojen analysointi uudella tapaa paljasti hiljattain Norlannin metsistä, että uudistushakkuilla käsitelty metsäpinta-ala oli aiempaa käsitystä suurempi jo ennen kuin metsikkötaloudesta tuli pääasiallinen metsienkäsitelytapa. Suomessa Paikkatietoikkuna-palvelussa muutamana vuotena saatavana olleet digitalisoidut vanhat ilmakeuvat tarjoavat helposti saavutettavan tietolähteen kaikille maankäytön muutoksista kiinnostuneille.

Metsähistorian seuran käynnissä olevan kirja-projektin alussa tarkasteltiin automaattista puheen litterointimenetelmää, jonka havaittiin toimivan varsin hyvin. Työläs kirjoitusvaihe väheni tekstin tarkastukseksi ja yksityiskohtien muotoiluksi. Tutkijan resursseja vapautuu analyysipuoleen.

Tekoäly on kuuma aihe monessa yhteydessä. Sen soveltamisessa on muistettava, että lähtötiedon on oltava digitaalisessa muodossa. Painettu kirja tai muu tekstimuotoinen tietolähde ei digitalisoimatta toimi tekoälylle tietolähteenä. Tämän merkitys korostuu historiasta puhuttaessa.

Työkalujen kehitys palvelee menneisyyden uudenlaista tarkastelua kun aineisto saadaan sopivaan muotoon. Ammatillaiset ottavat menetelmät työkäyttöön. Mikä mukavinta, osa työkalujen kehitystyöstä, kuten vanhat ilmakeuvat, tai kaikki alati laajeneva muu digitaalinen arkistomateriaali kehittyvine käyttöliittymineen ja hakutoimintoineen palvelee historiantutkimusta kiinnostuneita myös yleisesti.

Nuutti Kiljunen

MMT

Metsähistorian seuran varapuheenjohtaja

KUTSU VUOSIKOKOUKSEEN

Metsähistorian Seura ry:n vuosikokous pidetään
keskiviikkona 16.4.2025 kello 13–16.

Kokouspaikaksi on varattu Tieteiden talon Sali 505,
Kirkkokatu 6, Helsinki.

Vuosikokousasiat:

1. Kokouksen avaus
2. Valitaan kokouksen puheenjohtaja, sihteeri, kaksi pöytäkirjan-tarkastajaa ja kaksi ääntenlaskijaa
3. Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. Hyväksytään kokouksen työjärjestys
5. Esitetään tilinpäätös, vuosikertomus ja toiminnantarkastajien lausunto
6. Päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä
7. Vahvistetaan toimintasuunnitelma, tulo- ja menoarvio sekä liittymis-, jäsen- ja kannatusmaksun suuruus kulumassa olevalle vuodelle
8. Päätetään hallituksen jäsenten ja toiminnantarkastajien palkkioista ja matkakulujen korvauksista
9. Valitaan hallituksen puheenjohtaja ja muut jäsenet erovuoroisten tilalle
10. Valitaan kaksi toiminnantarkastajaa ja heille varahenkilöt
11. Hallituksen esitys kunniajäsenyydestä
11. Käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat
12. Kokouksen päättäminen

Hallitus

TERVETULO!

Kokouksen jälkeen kuullaan Seppo Ojan esitys aiheesta
”Pehr Kalmin puut ja metsät”.

Tarjoiluja varten pyydämme ilmoittautumiset ja ruokarajoitteet
9.4.2025 mennessä sihteerille sähköpostitse: seura@metsahistoria.fi
tai puhelinnumeroon: 040 5490904.

Metsähistorian Seura ry

METSÄHISTORIAN SEURA RY

Toimintakertomus vuodelta 2024

Vuosi 2024 oli Metsähistorian Seuran 30. toimintavuosi.

YLEISTÄ

Seuran jäsenmäärä 31.12.2024 oli 211 varsinaista jäsentä (2023: 215) ja 10 kannattajajäsentä (2023: 10).

Seuran hallitus vuosikokouksen 26.3.2024 jälkeen oli seuraava: Heikki Roiko-Jokela – puheenjohtaja, Nuutti Kiljunen – varapuheenjohtaja, muut jäsenet; Erkki Etelä-Aho, Jarmo Hämäläinen, Leena Karjalainen-Balk, Pirkko Kivinen, Kari Mielikäinen, Jukka Nerg ja Marko Rikala. Hallitus piti viisi kokousta. Hallituksen kokoukset pidettiin pääsääntöisesti verkko-yhteydellä etäkokouksina.

Seuran sihteerinä ja taloudenhoitajana toimi Visa Ollikainen. Kirjanpidosta huolehti Tili-Woolen Ky Asikkalasta. Toiminnantarkastajat olivat Antti Koskimäki ja Pekka T. Rajala.

Metsähistorian Seura on Tieteellisten seurain valtuuskunnan ja Suomen Metsäyhdistyksen jäsen.

TOIMINTA

Toiminnan kehittäminen

Vuoteen 2019 asti toiminnan perustana ollut strategia 2012–2017 tarkistettiin perusteellisesti hallituksen toimin ja sidosryhmiä kuullen. Uusi strategia vahvistettiin vuosikokouksessa 2020, jolloin sen toimeenpano ja seuranta aloitettiin.

Vuosikokous

Seuran vuosikokous pidettiin 26. maaliskuuta Tieteiden talossa ja osallistujia oli 25 henkilöä. Puheenjohtajana toimi Risto Hyvärinen. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat. Kokouksen jälkeen Tuomas Aakala esitelmöi tutkimuksestaan ”Ihmisen kädenjälki Suomen metsissä 100 vuotta sitten”.

Retkeily

Metsähistorian Seuran vuoden 2024 retkeily suunnattiin syyskuussa Pohjois-Karjalan eteläosan ja Itä-Savon maisemiin. Järjestelyistä ja suunnittelusta vastasivat Marko Rikala, Pekka T. Rajala, Jarmo Hämäläinen ja Visa Ollikainen. Retkeilystä kaikkineen on selostus Susikossa 3/2024.

Tutkimus-, seminaari- ja asiantuntijatoiminta

Jo perinteeksi muodostuneet Talven selän taittajaiset pidettiin 7. helmikuuta 2024 Tieteiden talolla Helsingissä. Tilaisuudessa oli mukana 16 osallistujaa. Aiheena oli kämppäemännät ja tilaisuudessa katsottiin sotakamreeri-kansandokumentaristi Raimo Salon dokumenttielokuva ”Kämppäemäntä, muistoja savotoilta”.

Metsähistorian Seura järjesti juhlaseminaarin 30-vuotisen toimintansa kunniaksi Tieteiden talolla 20. marraskuuta. Tilaisuudessa kuultiin Antti Koskimäen esitys Metsähistorian Seuran vaiheista, Esko Pakkasen esitys metsäviestinnästä, Leena Paaskosken esitys suomalaisten metsäsuhteesta sekä Heikki Roiko-Jokelan esitys seuran nykyisyydestä ja tulevaisuudesta. Tilaisuuden loppuksi päästiin nauttimaan Seppo Soittilan hauskoista jutuista ja hanurimusiikista.

Julkaisutoiminta

Tutkimushanke Reikäkorteista ”ruudun ääreen” ja bittiavaruuteen – Metsäsektorin digitalisointuminen 1950-luvun lopulta 2000-luvulle.

Hanke käynnistettiin 2022 aikana: hankkeen suunnittelu, budjetointi, tekijät ja aineisto. Hanke toteutetaan vuosina 2023–2026. Hankkeen vastuullisena johtajana toimii Metsähistorian Seuran puheenjohtaja dosentti Heikki Roiko-Jokela, tutkijoina Jyväskylän yliopistosta Santeri Aikio, Joni Markkanen ja Tapio Roiko-Jokela.

Vuosilusto 15

Teemana metsät ja tulevaisuus. Ilmestyy vuoden 2025 alussa. Toimitustyö ja artikkelit valmistuivat 2024 aikana.

Tiedotustoiminta

Jäsentiedote Susikko julkaistiin kolme kertaa. Susikot ilmestyivät ilmoituksen kera sähköisenä seuran kotisivuilla. Ne myös postitettiin lehtisenä niille seuran jäsenille, jotka eivät käytä Internetiä tai eivät ole ilmoittaneet sähköpostiosoitettaan. Sivumäärää oli yhteensä 52. Edellisenä vuonna sivuja kertyi 56.

Susikon tehtävänä oli perinteiseen tapaan sekä ennakotiedottaminen tilaisuuksista että kertominen toiminnan tuloksista. Julkaisujen, opintomatkojen ja tilaisuuksien esittelyt löytyvät Susikoista. Lisäksi niissä julkaistiin muun muassa metsähistoriaa käsitteleviä lyhyitä artikkeleita ja kirja-arvosteluja.

Metsähistorian Seuran verkkosivut www.metsahistoria.fi toimivat Tieteellisten seurain valtuuskunnan palvelimelta käsin. Seuran Facebooksivuilla (www.facebook.com/groups/metsahistoria) on myös tiedotettu Seuran asioista ja keskusteltu metsähistoriasta.

Muu toiminta

Seura piti yhteyttä perinne- ja historyyhdistyksiin ja alan muihin yhteisöihin sekä kotimaassa että ulkomailla. Suomen Metsämuseo Luston kanssa jatkettiin yhteisiä hankkeita. Jäsenhankintaa ryhdyttiin tehostamaan Metsämuseo Luston sosiaalisissa kanavissa.

RESURSSIT JA TALOUS

Toimintaa hoidettiin pääasiassa talkootyönä. Taloushallinnosta vastasi Visa Ollikainen ja kirjanpidosta huolehti Tili-Woolen Ky. Susikon taittotyön teki tilaustyönä Grafisa ja postituksesta huolehti postituspalvelu Laine.

Metsämiesten Säätiöltä saatiin merkittävä 8 000 euron apuraha toiminnan kehittämiseen, tutkimukseen, kansainväliseen toimintaan, tiedotukseen ja viestintään.

Tilikauden alijäämä oli 2 923,64 euroa. Edellisvuonna vastaava luku oli 218,37 euroa ylijäämäinen. Taseen loppusumma 31.12.2024 on 8 620,35 euroa. Vuotta aikaisemmin vastaava luku oli 10 566,04 euroa. Oma pääoma vuoden vaihteessa oli 7 601,76 euroa.

Toimintasuunnitelma 2025

METSÄHISTORIAN SEURA – SUOMALAI- SEN METSÄN SANANSAATTAJA

Vuosi 2025 on Metsähistorian Seuran 31. toimintavuosi. Tämä suunnitelma perustuu seuran strategiaan, joka vahvistettiin vuosikokouksessa 2024.

METSÄHISTORIAN SEURAN STRATEGIA

Metsähistorian Seura on käytännöllinen ja tieteellinen yhteisö, joka tutkii ja tekee tunnetuksi metsäluonnon ja metsien kestävästä käytöstä, hoidosta ja suoje-
lun historiaa tulevaisuuden hyväksi.

Arvot

Laaja-alaisuus

Metsähistorian Seuran voimavarana ovat erilaiset ja erilaisissa tehtävissä toimivat ihmiset. Seura liikkuu ajassa, joka lähtee jääkaudesta ja jatkuu tulevaisuuteen. Toiminnassa on useita ulottuvuuksia elottoman ja elollisen luonnon puitteissa. Keskeisenä tehtävänä on metsien merkityksen sekä metsäsuhteen tarkastelu.

Avarakatseisuus

Seura tarkastelee avoimesti metsien kehitystä ja roolia ekologisten, taloudellisten, sosiaalisten ja henkisten arvojen kautta. Seuran toimintaan vaikuttavia ja toimintaa sivuavia tieteitä ja elämänpiirejä on runsaasti luonnontieteiden, teknologian, humanismin, lääketieteen, taiteiden ja kulttuurin piirissä. Niistä hankitaan vaikutteita ja uusia tahoja etsitään. Kaikki metseen liittyvä historia kuuluu seuran toimintapiiriin. Metsäpolitiikka on merkittävässä metsätalousmaassa keskeinen aihealue. Ilmastomuutos otetaan vahvasti huomioon toiminnassa. Kansainvälisyydestä haetaan voimaa. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa on merkittävä voimavara.

Asiantuntijuus

Toiminnan lähtökohtana ja tavoitteena on mahdollisuuksien mukaan todennettu ja varmistettu tieto. Tietoa hankitaan tutkimuksista, kirjallisista tietolähteistä, toimijoilta suullisena tietona sekä käytännössä koeteltuina havaintoina. Seuran julkaisuihin ja muussa tiedottamisessa olevaan tietoon voi viitata luottavaisesti.

Toiminnan painopisteet

Tiedon hankinta ja tuottaminen

Metsähistoriaan kuuluvaa tietoa hankitaan tuomalla seuran tilaisuuksiin sekä Susikon kirjoittajiksi alan parhaita asiantuntijoita. Alasta kiinnostuneita kannustetaan palkitsemalla opinnäytteiden tekijöitä. Seura avustaa alan tutkijoita. Metsähistorian alan väitöskirjoja voi hyvin valmistua yksi vuodessa ja muita opinnäytteitä viisi. Perinnetyö ja aineistojen, esimerkiksi valokuvien keruu on koko kentän ja jäsenistön tehtävissä olevaa työtä. Tämä työ tehdään systemaattiseksi ja tässä päätoimijoita ovat sen alan laitokset, keskeisenä Lusto, joiden tukena seura on.

Tiedonvälitys

Seura välittää tietoa sekä suullisesti että kirjoitetussa muodossa. Jäsenlehti Susikko on vapaasti internetin kautta luettavissa ja se on keskeinen kanava. Kirjoja tuotetaan tarvittaessa, erityisen alaan kuuluvan aiheen ilmetessä. Sähköinen viestintä on jatkuvaa ja sen ajantasaisuus on erityisen huomion kohde.

Seuran kehittäminen

Jäsenten ajan tasalla pito seuran toiminnasta ja metsähistoriasta on toiminnan kehittämisen perusedellytys. Tällä varmistetaan osaltaan, että seuraan halutaan kuulua ja siinä halutaan pysyä. Korkealaatuiset tilaisuudet palvelevat samaa asiaa. Seuran jäsenmäärää tulee kasvattaa, jotta toimintaa voidaan edelleen kehittää ja laajentaa. Seuran toiminnasta levitetään tietoa erityisesti metsäalan järjestöille.

TOIMINTA

Jäsentilaisuudet ja retkeilyt

Perinteinen Metsähistorian Seuran vuoden avaus-tapahtuma, Talven selän taittajaiset, pidetään 19.2.2025 kello 13–15. Tapahtuma järjestetään Tieteiden talolla Helsingissä. Juha Salmi esitelmöi kirjastaan Karhujen kanssa kairassa – Savuisen savotan tarinoita sekä A. E. Järvisen suhteesta Osaran aukeisiin.

Seuran vuosikokous 2025 ja esitelmätilaisuus järjestetään 16.4.2025 kello 13–16. Kokousasioiden jälkeen kuullaan Seppo Ojan esitys aiheesta ”Pehr Kalmin puut ja metsät”. Tarkempi tiedotus jäsenistölle Susikossa 1/2025.

Metsähistorian Seura järjestää vuosittain esitelmä- ja seminaareja metsähistoriaan liittyvistä aiheista. Tilaisuudet, kuten muutkin seuran tapahtumat ovat avoimia kaikille asiasta kiinnostuneille.

Vuoden 2025 retkeily suunnataan Etelä-Suomen alueelle metsäntutkimuksen pariin. Retkeily järjestetään alkusyksystä.

Metsäalan tietohallinnon aineisto

Seura jatkaa tutkimushanketta *Reikäkorteista ”ruudun ääreen” ja bittiavaruuteen – Metsäsektorin digitalisoituminen 1950-luvun lopulta 2000-luvulle*.

Vuosilusto 15

Teemana metsät ja tulevaisuus. Ilmestyy vuoden 2025 alussa digitaalisena ja myöhemmin keväällä painettuna.

Muuta julkaisutoimintaa

Metsähistorian Seura toimittaa aiheita ja aineistoja julkaistavaksi metsäalan ja historia-alan julkaisuissa ja lehdissä. Seuran julkaisuja myydään seuran tilaisuuksissa, Luston Puodissa Punkaharjulla ja Tiedekirjassa Helsingissä.

Tutkimusyhteistyö

Seura tekee aloitteita metsähistorian tutkimus- ja julkaisuhankkeista, metsäperinteen tallennuksesta sekä kartoittaa ja välittää tietoa metsähistoriaan liittyvistä, meneillään olevista tutkimushankkeista.

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaista yhteistyötä pyritään aktivoimaan mm. julkaisutoiminnan kautta.

Asiantuntijatoiminta

Seuran jäseniä toimii asiantuntijoina erilaisissa alan hankkeissa ja muun muassa vertaisarvioitsijoina kotimaisissa ja ulkomaisissa julkaisuissa.

Viestintä

Seuran toiminnasta tiedotetaan Susikossa, seuran tilaisuuksissa, verkkosivuilla, Facebookissa, sähköpostitse sekä metsäalan lehdissä ja valtakunnallisten historia- ja metsätieteiden kanavien kautta.

Jäsenlehti Susikko toimitetaan kolme kertaa seuran verkkosivuilla luettavana sähköisenä tiedotteena ja tarpeen mukaan jäsenille lähetettävänä tulosteena. Susikoiden vuotuinen sivumäärä on ollut noin 60 sivun vaiheilla.

Muu toiminta

Seura pitää yhteyttä tiedeyhteisöihin, historia- ja perinneyhdistyksiin sekä alan muihin yhteisöihin kotimaassa ja ulkomailla. Tavoitteena on keskinäinen tiedon ja kokemusten vaihto sekä yhteistyö ja työnjako. Monipuolista yhteistyötä Suomen Metsämuseo Luston kanssa jatketaan.

Hallitus pitää kokouksen 4–6 kertaa vuodessa.

VOIMAVARAT JA TALOUS

Seuran toiminta pohjautuu pääosin vapaaehtoistyöhön. Luottamustehtävissä ja hankkeissa toimivien henkilöiden erilliskulut korvataan. Tarvikkeita ja palveluksia pyritään saamaan lahjoituksina. Retkeilyjen kulut katetaan osallistumismaksuilla ja avustuksilla.

Erilaisiin hankkeisiin, tutkimuksiin, seminaareihin, pohjoismaiseen yhteistyöhön, julkaisutoimintaan ja tiedotukseen haetaan ulkopuolista rahoitusta.

Seuran sihteerinä ja taloudenhoitajana toimii Visa Ollikainen. Kirjanpidosta huolehtii Tili-Woolen Ky. Susikon taittaa Grafisa. Nämä toiminnot tapahtuvat ostopalveluina.

Toiminnan rahoitus koostuu pääosin jäsenmaksuista. Merkittävä toiminnan rahoittaja on Metsämiesten Säätiö.

Talousarvion loppusumma alustavan laskelman mukaan vuonna 2025 on 22 000 euroa. Jäsenmaksukertymäksi on arvioitu 6500 euroa.

YHTEYSTIEDOT

Seuran kotisivut löytyvät osoitteesta www.metsahistoria.fi ja sähköpostiosoite vastaavasti seura@metsahistoria.fi

Seura käyttää myös Facebook-sivustoa ”Metsähistoria”.

*Talvista metsä- ja vaaramaisemaa aurinkoisena päivänä Patvinsuon kansallispuistossa Lieksassa.
Kuva: Urpo Häyrinen / Suomen Metsämuseo Lusto / Urpo Häyrisen kokoelma.*

Tilinpäätöksiä ja talousarvio 2025

Euroa	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025
Tuotot					
Retkeilytuotot, kotimaa	5000	3400	4000	5 327	4000
Vuosilusto, muut julkaisut	3500	345	4000	348	1500
Kansainväliset, Pohjoismaat					
Muut tuotot					
Yhteensä	8500	3745	8000	5 675	5500
Kulut					
Kokous- ja neuvottelukulut	500	1620	2000	2 621	1763
Toimistokulut	600	1000	1000	316	300
Seminaarit ja muut tilaisuudet	400	635	2000	3 204	300
Retkeilykulut	5000	2856	4000	4 715	3000
Jäsenmaksut	300	263	300	477	477
Pankkikulut	300	206	300	209	200
Huomionosoitukset, edustus	200	66	200	0	30
Kirjaprojekti	7000	5453	7000	5 614	3500
Susikko	2400	2319	3000	2 768	3000
Vuosilusto ja muut julkaisut		477	4000	110	5800
Sihteerin palkkio	3000	3021	3000	3 000	3000
Palkkioiden sosiaalikulut				612	600
Kansainvälinen toiminta, pohjoismaat	200		200	0	0
Muut kulut				28	30
Yhteensä	19900	17916	27000	23 674	22000
Varainhankinta					
Jäsenmaksut	5000	5490	5500	5 375	5500
Kannatusmaksut	1000	1000	1000	900	1000
Metsämiesten Säätiön avustus	7000	7900	10000	8 800	8000
TSV:n avustus			2500	0	3000
Korkotuotot					
Varainhankinnan muut tuotot					
Yhteensä	13000	14390	19000	15 075	17500
Tulos	1600	218	0	-2 924	1000

Metsähistorian seuran kolmekymmentävuotis- juhlaseminaari

Metsähistorian Seura järjesti kolmekymmen-
vuotisjuhlaseminaarin toimintansa kunniaksi
Tieteiden talolla 20.11.2024. Tilaisuudessa kuul-
tiin Antti Koskimäen esitys Metsähistorian Seu-
ran vaiheista, Esko Pakkasen esitys metsävies-
tinnästä, Leena Paaskosken esitys suomalaisten

metsäsuhteesta sekä Heikki Roiko-Jokelan esitys
seuran nykyisyydestä ja tulevaisuudesta. Tilai-
suuden lopuksi päästiin kuuntelemaan Seppo
Soittilan hanurimusiikkia ja hauskoja juttuja.
Tilaisuuden esitelmistä on kuvauksena seuraavat
kolme artikkelia.

KOLMEKYMMENTÄVUOTTA METSÄHISTORIAN SEURAA

Seuran perustamisesta tiedetään seuraavaa:

”Metsäprofessorit Matti Leikola ja Matti Palo kertovat hahmotelleensa
metsähistorian alalla toimivaa yhdistystä jo 1980-luvun alkupuolella,
matkatessaan junalla Helsingistä Punkaharjulle. Tarvittiin vielä
vuosikymmen aikaa ja sopiva puuhamiestämän ajatuksen toteuttamiseksi.
Punkaharjulle pystytetyn Suomen Metsämuseo Luston johtaja
Markku Rauhalahi ryhtyi 1990-luvun alkupuolella ajamaan asiaa
sanoista tekoihin. Metsähistorian Seuran perustamiskokous
pidettiin Lustossa 7. joulukuuta 1994 Suomen Metsämuseosäätiön
kokoon kutsumana. Kokoukseen otti osaa 20 asiasta kiinnostunutta.
Näiden lisäksi 13 henkilöä, jotka eivät päässeet paikalle,
ilmoittivat kannattavansa seuran perustamista ja liittyvänsä sen jäseniksi.”

Tässä yleisöä, eturivissä muun muassa seuran puheenjohtaja Tapani Tasanen vasemmalla laidalla, viides vasemmalta puheenjohtaja ja kunniajäsen Juhani Huittinen, hänestä oikealle seuran perustajat ja kunniajäsenet Matti Leikola ja Markku Rauhalahi. Eturivissä oikealla nykyinen puheenjohtaja Heikki Roiko-Jokela. Kuva: Antti Koskimäki

Kuvassa takana vasemmalta Esko Leinonen, seuran varapuheenjohtaja Pekka T. Rajala ja hallituksen jäsen Jukka Nerg. Edestä Ilari Pirttilä, keskeisen rahoittajan Metsämiesten Säätiön toiminnanjohtaja, seuran kunniajäsen Risto Hyvärinen, Esko Pakkanen, tuottelias historioitsija ja seuran asiantuntija sekä kunniajäsen Leena Paaskoski. Kuva: Antti Koskimäki

Metsähistorian Seura on suomalaisen metsän sanansaattaja. Näin määritellään seuran nykyisen strategian aluksi. Sanaa ja kuvaa, tietoa monessa muodossa on saateltu metsäalasta kiinnostuneiden saataville. Sana metsä kannattaa tulkita laajasti – tässä yhteydessä se ei ole pelkästään puiden valtakunta, vaan koko metsäala. Seuran arvoista kaksi, laaja-alaisuus ja avarakatseisuus, suorastaan rohkaisevat avaraan tulkintaan. Se ei ole pois kolmannesta arvosta, asiantuntijuudesta.

Ja edelleen strategiaa: ”Metsähistorian Seura on käytännöllinen ja tieteellinen yhteisö, joka tutkii ja tekee tunnetuksi metsäluonnon ja metsien kestävästä käytöstä, hoidon ja suojelun historiaa tulevaisuuden hyväksi.” Seuran toiminta siis ei ole pelkästään menneiden asioiden tarkastelua. Historiaan ei voi enää vaikuttaa, mutta menneestä pitää oppia, kun luodaan tulevaa. Historian ja ihmisten tuntija Mika Waltari sanoi vuonna 1950: ”Historian lävitse kirjailija voi kuvata omaa aikaansa selvänäköisemmin kuin antaessaan oman aikansa intohimojen sokaista silmänsä.”

Tarkoituksensa toteuttamiseksi seura järjestää kokouksia, esitelmä- ja keskustelutilaisuuksia, opintoretkeilyjä ja harjoittaa julkaisutoimintaa, tekee aloitteita ja pitää yhteyttä alan yhteisöihin sekä kotimaassa että ulkomailla. Seura toimii kiinteässä yhteistyössä Suomen Metsämuseosäätiön ja Luston – Suomen Metsämuseon kanssa.

Kaikkia edellä kuvattuja tehtäviä on kolmenkymmenen vuoden mittaan tehty ja enemmänkin. Tietoa välitetään esitelmätilaisuuksissa ja seminaareissa. Kumppaneina ovat olleet muun muassa Lusto, Jyväskylän yliopisto ja Helsingin yliopisto. Seuran ensimmäisen seminaarin, heti syyskuussa 1995, aiheena oli Suomalaiset ja metsä 1850-luvulta 2000-luvulle.

Lustoa voidaan kiittää edelleen monipuolisesta yhteistyöstä. Metsämiesten Säätiön tuki on ollut jatkuvaa ja se on ollut päärahoittaja, kiitokset siitä! Tieteellisten seurain valtuuskunta – TSV – on myös merkittävä yhteistyötaho. Tieteiden talosta on muodostunut meille päätukikohta.

Kolmen vuosikymmenen kuluessa seura on järjestänyt kaikkiaan 26 kotimaan opintoretkeä. On liikuttu metsissä, työmailla, teollisuuslaitoksissa, savotta- ja uittopaikoilla sekä vierailtu metsäalan vaikuttajien sekä kulttuuripersoonien kodeissa ja konttoreissa. Ulkomaanretkiä on tehty kymmenen: Pohjoismaihin, Saksaan, Sveitsiin, Venäjälle, Viroon, Latviaan ja Liettuaan. Viimeisellä kymmenvuotiskaudella ulkomailla on käyty vain kerran. Vuonna 2015 teki sveitsiläinen metsähistorian harrastajien ryhmä vastavierailun maahamme.

Vuonna 2020 iskenyt korona vaikutti seuran toimintaan, kuten koko yhteiskunnan elämisen meenoon. Näin vuoden 2020 retkeily lykättiin seuraavaan vuoteen. Kokootumiset, kuten vuosikokoukset ja tutkijatapaamiset järjestettiin etäosallistumismahdollisuuksin. Se mahdollisuus on edelleen.

Pohjoismaiden metsähistorian seuroilla ja metsä-museoilla on vuosituhannen vaihteesta alkaen ollut säännöllistä yhteistyötä. Sitä ennen alan yhteistyötä oli lähinnä metsä-museoiden kesken. Pohjoismaiden metsähistoriakongressi järjestettiin vuosittain eri Pohjoismaissa vuoteen 2021 asti. Näitä kongresseja ja vastaavia yhteisiä tapahtumia on ollut kaikkiaan 18. Vuoden 2016 kongressi järjestettiin Suomessa, Rovaniemi ja Kemijärvi kiinnekohtina. Tämä olikin toistaiseksi viimeinen kokootuminen paikan päällä. Vuotuinen tapaaminen alkoi tuntua rasitteelta ja päätettiin ainakin harventaa kokootumisia. Vuonna 2020 täytti Ruotsin metsähistorian seura kolmekymmentävuotta. Koronan johdosta juhla-kongressi lykättiin vuoteen 2021 ja se järjestettiin etäyhteyksin. Tämän jälkeen pohjoismaista tapahtumaa ei ole ollut.

Metsähistorian Seuran yhtenä tarkoituksena on edistää metsähistorian ja metsäperinteen tutkimusta. Tutkimuksen edistämistä on tehty erityisesti kahdella eri tavalla. Ensinnäkin lukuisat seuran jäsenet ovat osallistuneet tutkimushankkeisiin tietojen tai erilais-ten aineistojen antajina, tai tutkimusten ohjaajina ja kommentoijina. Toiseksi – seura on itse toteuttanut metsähistorian teemoihin liittyneitä tutkimushankkeita yhdessä muiden organisaatioiden kanssa. Seuran ensimmäinen oma tutkimushanke toteutettiin vuosina 1996–1999, jolloin käynnistettiin Metsä-

perinteen keräysprojekti. Rahoituksen turvasi Metsämiesten Säätiö.

”Metsäammatit metsätalouden murroksessa”-hankkeessa syvennyttiin yksittäisten ihmisten koh-taloihin metsätalouden muutosten pyörteissä. Siinä haastateltiin kaikkiaan 1 053 ihmistä. Noin 25 tutki-jaa on hyödyntänyt aineistoa ja sen pohjalta on kir-joitettu ainakin 60 tutkimusta ja artikkelia. Metsä-historian Seuran kolmannen tallennushankkeen ”Puukauppamuistoja” seura toteutti yhdessä Suoma-laisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkiston kanssa. Tukijoihin liittyi Teollisuuden Metsänhoitajat.

Nyt päättyneellä vuosikymmenellä on tehty tai aloitettu kahden merkittävän toimialan tietouden kerääminen ja kansiin pano. Talven selän taittajaisis-sa 2017 oli esitysten aiheena suomalainen metsäalan kehitysapu. Siitä alkoi alan tietouden kerääminen kymmeniltä ihmisiltä, jotka olivat toimineet eri puo-lilla maailmaa. Asiasta päätettiin tehdä kirja. Kirjoi-tuksia saatiin noin 40 toimijalta. Kirjan toimittivat Anna-Leena Simula ja Pekka T. Rajala. 492-sivuinen kirja tuli valmiiksi ja myyntiin vuonna 2022.

Seuraava kokonaisuus sai alkunsa retkeilyllä vuonna 2019. Talven selän taittajaisissa vuonna 2020 kuultiin esityksiä tietokoneiden ja tietotekniikan tu-losta metsäalalle. Aloitteen teki Kari Taskinen. Täs-tä alkoi hänen johdolla tietouden keruu. Vuoden mittaan saatiin käsille tietoa kymmeniltä toimijoilta. Asiasta kehitettiin tutkimushanke ”Reikäkorteista ruudun ääreen ja bittiavaruuteen – Metsäsektorin digitalisoituminen 1950-luvun lopulta 2000-luvulle”. Hanketta hallinnoi Metsähistorian Seura ja se teh-dään yhteistyössä Jyväskylän yliopiston Historian ja etnologian laitoksen kanssa.

Tässä hankkeessa ja kehitysapukokonaisuudessa on merkille pantavaa, että asioita tarkastellaan niissä työskennelleiden ihmisten, silminnäkijöiden kuvaa-mina. Usein historiatyössä tarkastellaan kauan sitten tapahtuneita asioita, jolloin tieto hankitaan arkisto-lähteistä ja asiat kokeneiden arviot ovat saavuttamat-tomissa.

Erittäin merkittävä tapahtuma oli itsenäisen Suo-men sadan vuoden iän saavuttaminen vuonna 2017. Vuonna 1917 poltettiin Metsäntutkimuslaitoksen

*Puheenjohtaja Heikki Roiko-Jokela.
Kuva: Antti Koskimäki*

Vesijaon kokeilualueessa Padasjoella kaski, joka kylvettiin sen ajan parhailla mäntyalkuperillä koealaksi. Tämän hehtaarin laajuisen kokeilun tekijä oli Olli Heikinheimo ja siitä alkaen on puhuttu Heikinheimon kaskesta. Alaa on mitattu siitä alkaen ja mitataan edelleen, jolloin käsillä on todella pitkäaikainen seuranta.

Vuonna 2015 syntyi yhdellä Vesijaolle suuntautuneella retkellä ajatus uudesta kaskesta ja kokeesta. Metsähistorian seuran hallitus teki asiasta aloitteen Vesijakoa hallinnoivalle Metsähallitukselle ja siellä koetoimintaa harjoittavalle Luonnonvarakeskukselle. Ne kannattivat Suomen satavuotisjuhlakaskea. Noin hehtaarin kokoinen kaski rajattiin ja kaadettiin vuonna 2016. Suomen juhluvuosi 2017 oli niin sateinen, että polttamista oli lykättävä. Kaski poltettiin alan parhaiden osaajien johdolla kesäkuussa 2018. Talkooväki pääsi kokeilemaan kasken polttamista ja tulen hallintaa. Kaskeen kylvettiin naurista ja elokuussa isoilla talkoilla kaskiruista. Naurista saatiin, mutta ruis ei itänyt. Vuonna 2019 Luonnonvara-

keskus teki alueelle koealat, joissa käytettiin tämän ajan parhaita männyn alkuperiä verrokkeina tavanomaiset paikalliset alkuperät. Vertailualoja on myös kasketun alueen ulkopuolella. Koealat on jo kerran mitattu. Pitkä tutkimusperinne jatkuu.

Seuran jäsenille on tiedotettu toiminnasta ensin jäsenkirjeellä, joita ilmestyi vuosina 1996, -97, -98 ja -99. Jäsenlehti *Susikko* alkoi ilmestyä vuonna 2000. *Susikko* ilmestyy kolmasti vuodessa. Vuonna 2018 julkaistiin erityinen *Kaski-Susikko*, jossa oli sekä kaskeamisen historiaa että Padasjoen juhlakasken vaiheet. Kaikki jäsenkirjeet ja *Susikot* ovat vapaasti luettavissa seuran kotisivuilla.

Vuosilusto on seuran ja Suomen Metsämuseo Luston yhteinen metsähistorian, -perinteen ja -kulttuurin tieteellinen aikakauskirja. Viimeisin on numero 15, vuoden 2025 alussa julkaistu. *Vuosilusto* perustuu Suomen Metsämuseo Luston, Metsähistorian Seuran ja Jyväskylän yliopiston Jyväskylässä järjestämän tutkijaseminaarin esitelmiin.

Seuran hallituksen puheenjohtajina ovat toimineet Matti Leikola 1995–2000, Markku Rauhalah-tti 2001–2005, Juhani Huittinen 2006–2010, Tapani Tasanen 2011–2013, Antti Koskimäki 2016–2020 ja vuodesta 2021 alkaen Heikki Roiko-Jokela. Sihteeristä mainittakoon Eeva Virekoski, Leena Paaskoski ja Tapio Kampilla.

Kunniajäseneksi seura on kutsunut seitsemän erityisen ansiokkaasti seuran tarkoituksien hyväksi toimintaa henkilöä vuodesta 2006 vuoteen 2020. Vuodesta 2004 lähtien seura on myöntänyt 21 ansioplakettia henkilöille ja yhteisöille näiden ansiokkaasta toiminnasta seuran tarkoituksien hyväksi. Viimeisimmät ansiopaketit ovat vuodelta 2020.

Seura on palkinnut vuodesta 2008 alkaen kahdeksan yliopisto-opiskelijaa erityisen ansiokkaasta pro gradu -työstä. Viimeisin on vuodelta 2019. Kaksi ammattikorkeakoulun metsäalan opiskelijaa on saanut opinnäytetyöstään vastaavan palkinnon. Ne ovat vuosilta 2013 ja 2016.

Ja vielä päätteeksi, arvoisat kuulijat, arviointia metsäalan toimintaympäristöstä ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Kuluneet kolmekymmentä vuotta ovat olleet metsäalalle suurten muutosten aikaa ja nyt eletään mahdollisesti käännteentekevää

aikaa. 1970-luvulle asti metsäala oli jopa valtio valtiossa. Se sai itse määrittellä asiansa ja siihen ei muu hallinto saati suuri yleisö juurikaan puuttunut. Tämä johtui metsätalouden ylivertaisen suuresta osuudesta maamme hyvinvoinnin lähteenä.

Kolmekin suurta muutosta alkoi tuoda metsäalan kritiikin kohteeksi. Muut toimialat kasvoivat ja metsätalous ei enää ollut lähes yksinomainen viennitulojen lähde. Koneellistumisen ja siitä johtuvan työn tuottavuuden lisääntymisen johdosta metsäalan työpaikat vähenivät murto-osaan. Näin riippuvuus metsistä väheni koko maassa. Kolmas asia oli kansalaisyhteiskunnan voimistuminen kauttaaltaan. Asioihin otettiin kantaa aina mielenilmaisuja myöten. Metsätaloudenkin oli opittava perustelemaan asiansa ja toimensa erityisesti luonnon ja ympäristön kannalta. Tämä opittiin. Menneet kolmekymmentä vuotta metsätalous on ollut vuorovaikutuksessa koko kansakunnan kanssa. Monimuotoisuudesta huolehtiminen on osa työtä. Hiiltäkin on opittu sitomaan.

Metsätalous ja erityisesti metsäteollisuus ovat olleet kansainvälisiä toimijoita ja vuorovaikutuksessa muun maailman kanssa vuosisadat. Vuorovaikutus on Suomea hyödyttävää ja vaurastuttavaa. Tämän päättyvän kolmikymmenvuotistaipaleen kuluessa kansainväliset voimat ovat nousseet ennenkokemat-

tomiin ja maamme kannalta kielteisiin mittoihin. Tämä johtuu pääasiassa päättäväisestä halusta lisätä monimuotoisuutta ja hiilensidontaa – ne ovat perin hyviä ja kannatettavia asioita – mutta niihin liittyvä ankara vaikutusvallan haku ei ole. Euroopan unionissa päätökset tehdään niin, että koko maanosassa tulee lisätä monimuotoisuutta ja hiilensidontaa samalla mitalla ja samoilla osuuksilla pinta-alasta maiden oloista ja lähtötilanteesta riippumatta. Näin toimien jo hyvin asiansa hoitaneet maat, kuten Suomi ja Ruotsi joutuvat erittäin epäoikeudenmukaisen kohtelun kohteiksi.

Lisäksi suurvallat pystyvät pitämään puolensa poliittisessa päätöksenteossa pieniä maita paremmin. Maapallon väestöstä on joka 1453:s suomalainen. Toki Suomen tulee huolehtia osuudestaan, mutta muiden maiden edestä ei tarvitse toimia saati maksaa. Suomalaisten täytyy pitää maansa puolia paljon tähänastista määrätietoisemmin. Metsähistorian Seuran tulee tässäkin asiassa olla sanansaattaja, vaikkei sentään Suomen pelastajan rooli sille kuulu. Tieto antaa poliittisille toimijoille voimaa pitää maamme puolina.

Antti Koskimäki

METSÄHISTORIA ON OSA METSÄSIVISTYSTÄ

Suomen Metsämuseo Lusto ja Metsähistorian Seura perustettiin vuonna 1994. Luston avaamista oli edeltänyt usean vuoden tausta- ja projektityö, jonka aikana valtakunnallisen metsämuseon arvetta, tarkoitusta ja tehtäviä suunniteltiin sekä projektiryhmässä että sen laajassa sidosryhmäverkostossa.

Metsähistorian Seuran perustaminen oli luonteva ja tärkeä lisä sille metsähistoriatyölle, jota Lusto oli jo puoli vuotta aiemmin alkanut tehdä.

Molemmat toimijat tarttuivat yhdessä ja erikseen metsähistorian tutkimukseen, esittämiseen ja tunnetuksi tekemiseen, mutta hieman erilaisin, toisiaan täydentävin työkaluin.

Museo teki laajaa tallennustyötä, hoiti ja hallinnoi kokoelmia sekä tuotti näyttelyitä, tapahtumia ja muuta metsähistoriaviestintää suurelle yleisölle. Tieteellinen seura puolestaan kokosi yhteen metsähistorian harrastajia ja tutkijoita, ja järjesti jäsenkunnalleen tilaisuuksia, seminaareja ja retkeilyjä. Monia tapahtumia museo ja seura järjestivät myös yhdessä ja Lusto jo aiemmin perustamaa tieteellistä *Vuosilusto*-julkaisua ryhdyttiin vuonna 1996 tekemään yhteistyössä.

Metsähistoria sai siten 1990-luvulla kaksi toimeliasta ja toisiaan täydentävää tallentajaa, puolestapuhujaa ja esilläpitäjää.

Mutta mihin Lusto ja Metsähistorian Seuraa oikein tarvitaan?

Mihin me tarvitsemme metsähistoriaa?

Luston tehtävä muotoiltiin alusta alkaen metsähistorian valtakunnalliseksi tallentamiseksi, tutkimiseksi ja esille asettamiseksi. Pohjoismaisessa kontekstissa Suomi oli muita jäljessä, sillä Tanskassa, Norjassa ja Ruotsissa oli jo 1940–1960-luvuilla toteutettu mittavat metsämuseohankkeet. Suomessa 1960-luvun museohankkeet olivat jääneet pieniksi ja paikallisiksi. Museon perustajina näissä maissa – ja niin myös Suomessa 1980–1990-luvulla – olivat oman työalansa menneisyydestä kiinnostuneet metsäammattilaiset. Heillä oli kuitenkin tarve kertoa perustettavissa museoissa myös metsäalan nykyisyydestä ja jopa tulevaisuudesta. (Paaskoski 2014) Metsähistorian lisäksi Lusto nosti jo 1990-luvulla esiin metsäkulttuurin

käsitteen, jolla tarkoitetaan yksilöiden ja yhteisöjen sosiaalisessa yhteydessä jakamia metsiin liittyviä toimintatapoja, käytäntöjä, käsityksiä, merkityksiä ja arvoja. Kun Suomi vuonna 2013 ratifioi Unescon *Aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksen*, Lustossa alettiin hahmotella myös sitä, miten aineeton eli elävä perintö liittyi metsään. Syntyi ajatus metsäsuhteesta elävän perinnön keskeisenä ilmiönä. Metsäisessä ympäristössä ja kulttuurissa meille kaikille muodostuu omanlaisemme, elinikäinen mutta muuttuva suhde metsään. Metsäsuhteen käsite herätti nopeasti kiinnostusta muissakin metsätoimijoissa, sillä se toi fokukseen nykyhetken ja jopa tulevaisuuden. Elävä perintö nimittäin on tietoja, taitoja, toimintaa ja maa-

Metsähistorian tuntemus on osa metsäsivistystä. Kuva: Suomen Metsäyhdistyksen kokoelma, Lusto.

ilmankuvia elävissä ihmisissä. Silloin kun ihmiset tekevät tulevaisuuden kannalta merkityksellisiä tekoja, niistä muodostuu tulevaisuusperintöä.

Ajassa jatkuvan ja muuttuvan metsäkultuurin käsite tulee ymmärrettäväksi juuri metsäsuhteiden kautta. Jokainen yksilöllinen metsäsuhde osaltaan muuttaa suomalaista metsäkultuuria ja kulttuurin elinvoima on aina muutoksessa. Vasta Luston 2020-luvulla omaksuma selkeä museotyön tulevaisuusorientaatio avasi kokonaisuudessaan myös metsähistorian merkitystä: museot operoivat aina ajan ulottuvuuksilla ja niiden pitää voida vastata kysymykseen, miksi historia – menneisyyden tuntemus – on välttämätöntä. Ainoaksi vastaukseksi ei riitä museollekaan, että historia on monista kiinnostavaa. Historialla on myös erityistä merkitystä tulevaisuudelle.

Luston mittavassa kokonaisuudistuksessa 2020–2024 toteutettiin paitsi 30-vuotiaan Lusto-rakennuksen peruskorjaus ja laaja ydinnäyttelyuudistus Metsäsuhteiden maa, myös museokonseptin uudelleenmuotoilu. Lusto käänsi katseensa tulevaisuuteen,

vahvasti elävän perinnön työtään ja otti tavoitteekseen edistää metsäkeskustelun ja metsiin liittyvien erilaisten ja vastakkaistenkin tavoitteiden kestävää yhteensovittamista verkostoissaan ja yhteiskunnassa. Metsähistoria sai siinä tärkeän tehtävän, sillä voidakseen rakentaa tulevaisuutta ihmisten täytyy tuntea menneisyyttä. Museossa ajan ulottuvuudet menneisyydestä tulevaisuuteen ovat aina yhtä aikaa läsnä. Teemme tulkintoja menneisyydestä tästä hetkestä käsin, ja sillä ymmärryksellä teemme päätöksiä, jotka vaikuttavat tulevaisuuteen.

Nykyinen metsäkeskustelu kärsii muistinmenetyksestä. Keskustelussa vaikuttavat monet menneisyyden ilmiöt tai menneisyyden valintojen seuraukset, joiden merkitystä tai syytä ei enää muisteta. Meidän pitää kuitenkin tuntea metsähistoriaa – metsiin menneisyydessä liitettyjä arvoja ja merkityksiä – jotta voimme sovittaa yhteen erilaisia tavoitteita ja rakentaa kestävää tulevaisuutta. Tulevaisuustaitojen kartuttamisessa tarvitaan menneisyyden ymmärrystä.

Metsien käyttö ja metsiin liittyvät tavoitteet muuttuvat ajassa osana ympäristön ja yhteiskunnan muutosta. Metsästä ja metsien käytöstä vieraantuminen näkyy siinä, että yhä useampi katsoo metsää yhä kapeammasta näkökulmasta. Ajallisen ymmärryksen rinnalla tarvitaan myös laajaa näkökykyä, syy-seuraussuhteiden, kontekstien ja kokonaisuuksien ymmärtämistä, sillä sekä metsä että kulttuuri ovat monimutkaisia prosesseja. Myös ilmiöiden ja kehityskulkujen avaaminen ja selittäminen kuuluu museoiden tehtäviin. Lustossa työkaluksi otettiin moninäkökulmaisuus. *Metsäsuhteiden maassa* metsiä ja suhteita niihin täytyy kokonaisymmärryksen saadakseen tarkastella eri suunnista.

Luston uusi ydinnäyttely rakentuu kuuden näkökulman varaan. *Metsän luonto* käsittelee metsää ekosysteeminä, ilman ihmistä. *Vihreä kulta* avaa metsiä ihmisen raaka-ainevarastona eri aikoina, kulloisenkin aikakauden osaamisen ja resurssin tarjoamien mahdollisuuksien mukaisesti. *Voimavara* puhuu metsiin liittyvästä henkisestä, fyysisestä ja

taloudellisesta hyvinvoinnista, myös metsien itsensä hyvinvoinnista. *Metsäläiset* tuo esiin metsien merkityksen Suomi-kuvalle ja suomalaisten identiteeteille. *Kallisarvoinen metsä* tarttuu metsiin liittyvään arvokeskusteluun. *Savotta* kertoo metsäalasta ja metsäammattilaisista. Moninäkökulmainen museonäyttely toimii hitaana mediana, joka antaa aikaa ajatella ja pohtia myös omaa metsäsuhdetta. Näyttelyssä tieto on todistusvoimaista, visuaalista, kolmiulotteista ja elämyksellistä, ja sitä voi omaksua moniaistisesti ja vuorovaikutteisesti. Uuden ydinnäyttelyn kävijät ovat ymmärtäneet näkökulmien merkityksen ja kiihtelleet näyttelyä.

Museot ovat sivistyksen puolestapuhujia ja näinä aikoina erityisesti ekososiaalisen sivistyksen rakentajia. Ekososiaalinen sivistys tarkoittaa luonnon ja toisten ihmisten huomioonottamista. Se koostuu erilaisista kokonaisvaltaisista taidoista, kuten kyvystä ymmärtää omien valintojen ja elämäntapojen seurauksia ja toimia kestävästä tulevaisuudesta tavoitellen. (Miettinen 2020, Paaskoski et al. 2022) Sivistysteh-

Luston uusi ydinnäyttely *Metsäsuhteiden maa* tarkastelee metsää ja suhteita siihen kuudesta eri näkökulmasta. Kuva: Lusto, Kimmo Heikkilä/Sari Airola.

Metsän arvot

Miten ja millä ympäristötyyminneillä tulvat mukaan metsäpolitiikkaan ja -hoonkäsittelyyn?

Katso video >

Puolukkakuume ja jokaisenoikeudet

Miten syntyivät jokaisenoikeudet, jolla on ollut suuri vaikutus suomalaisen metsäsuhteeseen ja metsällä saatavista hyönteistä?

Katso video >

Puu pulasta pelasti!

Miläinen merkitys metsällä oli talvi- ja jätkeoson huoltovarmuudessa?

Katso video >

Metsien loppumisen pelko

Miten suomalainen metsähoito oikein asi alkunsa?

Katso video >

Puulla parempiin päiviin

Miten rakennettiin suomalaisen hyvinvoinnin perusta?

Katso video >

Kansallisaarten omistajat

Miten suomalainen yksityismetsäomistus on syntynyt?

Katso video >

Luston toteuttamat Lääkkeitä metsäkeskustelun muistimenetykseen -videot avaavat ja selittävät sellaisia metsähistorian ilmiöitä, jotka vaikuttavat edelleen, mutta joiden taustoja ja perusteluita ei enää muisteta. Kuvakaappaus: <https://lusto.fi/digilusto/laakkeita-metsakeskusteluun/>

tävässä tarvitaan menneisyyden tuntemusta. Metsäsivistyksen määritelmä voisikin olla vaikkapa *kokonaisvaltainen ymmärrys metsiin eri aikoina liittyneistä muuttuvista näkökulmista ja niiden merkityksestä sekä taito ottaa metsäkeskustelussa ja metsään liittyvässä toiminnassa metsä ja muut ihmiset huomioon*. Metsäsivistynyt ymmärtää metsän ja metsäsuhteiden monimutkaista kokonaisuutta. Hän tuntee metsään liittyvien ilmiöiden pitkän aikavälin kehityskulkuja ja taustoja. Hän näkee metsän merkityksen suomalaisessa yhteiskunnassa, taloudessa, kulttuurissa ja historiassa. Hän käsittää metsän omalakisena ekosysteeminä ja ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutukset metsäluontoon. Hänen toimintansa metsäkontekstissa on huomaavaista, tiedostavaa ja kestävä. (Paaskoski & Karhunkorva 2025) Metsäsivistyksen kasvattamisessa riittää tärkeää tehtävää sekä Lustolle että Metsähistorian Seuralle.

Leena Paaskoski

Suomen Metsämuseo Lusto

Lähteet:

Miettinen, T. 2020. Sivistysihanteen jäljillä, Sivistys on aina elänyt ajassa ja ollut mukana muutoksessa. Sitra: Helsinki. <https://media.sitra.fi/2020/02/17111838/sivistysihanteen-jaljilla.pdf>

Paaskoski, L. & Karhunkorva, R. 2025. Metsäsivistys. Julkaise-maton määritelmä.

Paaskoski, L. 2014. Experienced, Recollected, and Reconstructed. The Establishment of Nordic Forest Museums in the 1940s–60s. – Nordisk Museologi 1, 2014, 21–36. Umeå: Umeå universitet.

Paaskoski, L., Siivonen, K., Vähäkari, N., Latvala-Harvilahti, P., Pelli, P., Granlund, M. & Hujala, T. 2022. Dynaaminen museo ja tulevaisuusperintöverstas. Käsikirja museoiden ekososiaaliseen sivistystyöhön. Luston julkaisuja 6. Savonlinna: Suomen Metsämuseo Lusto. <https://lusto.fi/wp-content/uploads/2022/03/lusto-dynaaminen-museo.pdf>

METSÄVIESTINTÄ ENNEN JA NYT

Viestintä on vaikeaa. Sehän todistetaan jo Wiion laissa,
jonka ensimmäinen aksioma kuuluu:

”Viestintä epäonnistuu aina, paitsi sattumalta.”

Metsäviestintä on vielä vaikeampaa, koska aihepiirinä on metsä.

Metsiä on niin monenlaisia ja jokaiselle metsä tarkoittaa
jotain omaa ja ainutlaatuista. Niinpä lähes kaikesta
metsään liittyvästä on helppoa olla mitä mieltä tahansa.

Wiion lain 5. aksioma pitääkin hyvin paikkansa metsän osalta:

”Joukkoviestinnässä ei ole tärkeää se, miten asiat ovat, vaan se,
miten ne näyttävät olevan.” Onkin ymmärrettävää,
että suurin osa suomalaisista kuvittelee,
että metsiä hakataan enemmän kuin ne kasvavat.

Voidaan myös sanoa, että metsäala, jolla tarkoitan lähinnä metsäammattilaisia, on ollut kautta aikojen huono viestijä. Ei ole osattu eikä uskallettu. Eikä kritiikkiä ole kestitty. Näin tahtoo olla vielä nykyäänkin.

Metsäviestinnän voi katsoa alkaneen vuonna 1877, jolloin perustettiin Suomen Metsänhoitoyhdistys (Finska Forstföreningen, sittemmin Suomen Metsäyhdistys, SMY). Toki jo tätä ennen oli käyty julkisuudessa, siis lähinnä sanomalehdissä, kiivastaikin polemiikkia mm. metsäasetuksesta sekä Metsähallituksen ja Evon metsäopiston perustamisesta.

SMY:n keskeisenä tavoitteena oli metsänhoidollisen valistuksen levittäminen, nimenomaan metsänomistajille, jos kohta metsäalan ammattilaisten välityksellä. Suomen metsähän olivat tuolloin melko surkeassa kunnossa vähänkin asutuilla alueilla: se oli seurausta kasken- ja tervanpoltosta, määrämittahakkuista sekä hulttomasta polttopuun käytöstä. Toki, meillä oli tuolloin myös laaja-alaisia vanhoja metsiä, myös Etelä-Suomessa.

SMY:n harjoittaman valistuksen voi sanoa olleen metsäalan sisäistä viestintää, jos kohta viestintäsanaa ei vielä oltu keksittykään, ei tiedotustakaan. Puhuttiin propagandasta tahi kommunikaatiosta. Yhdistyksen ensimmäiset vuosikokoukset muistuttivat sisällöltään paljolti myöhempiä Metsäpäiviä.

Osa viestinnästä suuntautui ulospäin, lähinnä kirjallisesti. Aluksi *Meddelanden*-viikkosina, pian myös suomeksi *Metsänystävänä*. Näistä SMY:n julkaisuita kehittyi vuodesta 1914 alkaen *Metsätaloudellinen Aikakauskirja*, joka vuonna 1937 muuttui *Aikakaushdeksi* ja vuonna 1970 *Metsä ja Puuksi*. Printtimedian ohella valistusta jaettiin myös palkkaamalla muutamia metsänhoidonneuvoja sekä järjestämällä maanviljelys- ja teollisuusnäyttelyjen yhteyteen metsäosastoja. SMY sai toimintaansa pienen avustuksen valtiolta, joskin maanviljelys- ja talousseurat saivat yli 10 kertaa enemmän metsätaloudelliseen valistustyöhön.

Metsäneuvojen toiminta aktivoitui vuonna 1905, kun SMY:n rinnalle perustettiin Tapio, Suomen Metsänhoidonystävien Seura. Kaksi vuotta myöhemmin nimeksi tuli Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapio, joka ryhtyi järjestämään paikallisia metsäpäiviä ja Tapio-päiviä sekä julkaisemaan *Tapio*-lehteä. Yksityismetsänomistajat olivat entistä enemmän valistustoiminnan kohderyhmä eli kuten A. Benj. Helander toteaa ”Suomen metsätalouden historiasaan”: ”Metsälippu oli nostettu maan metsänomistajien kokoamiseksi ja heille oli avautunut tilaisuus liittyä sen ympärille yhä laajenevin joukoin.” – *Tapio* muuttui *Metsälehdiksi* vuonna 1933.

Näiden harrastusluontoisten metsäjärjestöjen rinnalle tulivat vuonna 1917 valtiollaan perustamat läänin metsänhoitolautakunnat, sittemmin metsälautakunnat, joiden tehtävänä oli yksityismetsätalouden edistämisen ohella myös metsälain valvonta, metsänhävityksen estäminen.

Samoihin aikoihin 1920-luvulla perustettiin SMY:een propagandatoimisto, jota johti pitkään metsänhoitaja Emil Vesterinen, voisi sanoa melkoisen tehokkaasti. Tiedotus jatkui valistavana, entistä parempaan metsien hoitoon kannustavana. Elokuvin otettiin valistusvälineeksi.

Keväällä 1941 SMY muuttui metsäalan aatteellisten järjestöjen keskusjärjestöksi. (Uusi nimi oli Suomen Metsäyhdistys – Finska Forstförening.) Henkilöjäsenyydestä siirryttiin siis järjestöjäsenyyteen. Ensimmäisiä jäseniä olivat keskusmetsäseura Tapio, Suomen Uittajainyhdistys ja Suomen Metsänhoitajaliitto. Muutos lisäsi viestinnässä entisestään linjaa ”metsäalan yhteinen hyvä”. Siinä ei otettu kantaa kiistoihin eikä minkäänlaisiin etujärjestökysymyksiin. Se vesitti jossain määrin viestinnän vaikuttavuutta. Viestintä laajeni, monipuolistui ja kansainvälistyi, näin etenkin Pohjoismaihin. Kouluyhteistyö alkoi 1970-luvulla ja aikaa myöten paljon muutakin.

Sotavuosina syntyi ankara energiakriisi, jota paikattiin polttopuilla. Mottimetsästä tuli koko kansan viihdekohde. ”Motti mieheen” oli pelin henki ja mottikirves tuli saada jokaisen kotirintaman miehen ja naisen rintaan. Näitä tavoitteita jaksettiin markkinoida voimallisesti myös julkisessa sanassa. Oli myös talkoita ja työkilpailuja. Heti sodan jälkeen koettiin suurten hakkuuohjelmien vuodet, jotka polttopuun ohella kohdistuivat myös teollisuuspuuhun.

1950-luku toi mukanaan uuden vireen niin metsätalouteen kuin myös metsäviestintään. Alkoi metsäteollisuuden laajentumisen ja tehometalouden aika. Ensimmäisenä voi pitää kuuden metsänhoidon asiantuntijan esittämää ”harsintajulkilausumaa” vuonna 1948. Siinä kannustettiin luopumaan harsintahakkuista (aikansa jatkuva kasvatusta) ja siirtymään luontaisiin uudistushakkuisiin. Sillä ei tarkoitettu puhtaita avohakkuita, vaikka sittemmin asia niin usein ymmärrettiinkin.

Metsäliiton Ilmari Kalkkisen aloitteesta järjestettiin vuonna 1950 ensimmäinen ”metsämarssi”, johon osallistui puoli miljoonaa suomalaista, myös presidentti J.K. Paasikivi. Se oli melkoinen tiedotustapahtuma! Myös sitä seuranneet uudet ”metsämarssit”, kuten myös Pohjois-Suomen ”Osaran aukiot” pääsivät julkisuuteen, aikaa myöten myös osittain Maailmanpankin lainoilla rahoitetut Mera-ohjelmat.

Ja Metsäviikot. Metsäyhdistyksen järjestämät Metsäpäivät olivat saaneet alkunsa jo vuonna 1925. Mallia oli otettu Ruotsista. Nimike muuttui melkopian Metsäviikoksi. Tilaisuuksia riitti ja metsäasiat pääsivät myös sanomalehtiin ja lähes poikkeuksetta – myönteisessä hengessä. Aikaa myöten uudeksi ”metsämediaksi” tuli myös televisio, tosin alkuun melko vähin äänin. Metsäviikko näkyi myös Helsingin maaliskuisessa katukuvassa. Siltäkin osin voi Metsäviikon sanoa olleen ”kansallinen” tiedotustapahtuma. Tilaisuuden painoarvoa lisäsi sekin, että 1970-luvulle saakka Tasavallan Presidentti osallistui Metsäviikon avajaisiin Messuhallissa (kuten Ruotsin kuningashuone 2010-luvun lopulle saakka). Ministereitä on toki tilaisuudessa nähty myöhemminkin – ihan tänäkin vuonna. – Sittemmin järjestettiin myös syysmetsäpäivät, väliin muualla kuin Helsingissä.

Mediaa opittiin myös käyttämään entistä enemmän. Näin etenkin MTK, josta tuli 1960-luvulta alkaen entistä enemmän myös metsänomistajien äänitorvi yhdessä metsänhoitoyhdistysten kanssa. MTK:n puheenjohtajat, ennen kaikkea Veikko Ihamuotila ja Heikki Haavisto, suorastaan nauttivat kärkevästä esiintymisestä julkisuudessa. Myös MTK:n metsäosaston johtajat, Yrjö Hassi ja Juhani Viitala olivat aktiiveja viestijöitä, myös muissa kuin puukauppaa koskevissa kysymyksissä, samoin Metsäliiton Ville Kytölä.

Heidän vahvana tukenaan oli *Maaseudun Tulevaisuus*, maamme toiseksi luetuin sanomalehti, joka räväkästi otti kantaa metsäasioihin. Lehdessä oli 3–4 asiansa osaavaa metsätoimittajaa, joiden ”helmeksi” tuli lehden vuonna 1986 Juha Aaltoila, ”Koltta”, jolle oli suotu shamaanimainen kirjoittajanlahja. (Jota hän onneksi käyttää ajoittain vielä nykyäänkin.) Ei siis ihme, että metsäteollisuus jäi altavastajaksi monissa MTK:n esiin nostamissa kiistakysymyksissä.

Toki myös teollisuuden puolella oli herätty huomaamaan propagandan voima. Vuosisadan alussa oli koettu julkinen keskustelu – väliin jopa riitely – teollisuuden maanhankinnoista. Teollisuus hävisi, mutta se opetti, millainen voima medialla, tuolloin siis lehdistöllä, oli yleisen mielipiteen muodostuksessa ja poliittisessa päätöksenteossa. Niinpä kun vuonna 1911 perustettiin SMY:een yksityismetsänhoitajien, lähinnä teollisuuden palveluksessa olevien metsänhoitajien osasto, perustamiskokouksesta lähetettiin uittopuiden pakollista kuorintaa vastustava lehdistötiedote, joka myös julkaistiin muutamissa pääkaupunkilehdissä!

Osasto muuttui vuonna 1919 Yksityismetsänhoitajayhdistykseksi (nykyinen Teollisuuden Metsänhoitajat, TM), jonka säännöissä todettiin yhdeksi päätavoitteeksi ”toimia metsätalouden edistämiseksi ja sen arvostuksen lisäämiseksi”. Yhdistys, kuten myös sen sisaryhdistys Suomen Uittajainyhdistys, ryhtyi julkaisemaan vuosikirjaa. Ne olivat kuitenkin ammattijulkaisuja. TM:n rooli metsällisessä tiedotuksessa ei noussut koskaan merkitykselliseksi, vaikka muutamat sen jäsenistä olivat sittemmin aktiivisia muissa metsäalan tiedotusta harjoittaneissa yhteisöissä. (Mm. Stuart Köhler ja Seppo Sivonen)

Myös itse metsäteollisuus oli alkanut tiedottaa. Vuonna 1917 perustettu Puunjalostusteollisuuden Keskusliitto alkoi julkaista Teollisuusliiton kanssa *Suomen Paperi- ja Puutavaralehden* ohella sanomalehtityylistä *Viikkosanomia*. Kun sen rahoitus siirtyi 1930-luvulla Keskusliitolle, sitä ryhdyttiin kehittämään, mitä perusteltiin näin: ”Koska on katsottava tarpeelliseksi, että myös puunjalostusteollisuudella on kansantajuinen propagandalehti, jonka avulla pyritään muokkaamaan suuren yleisön mielipidettä teollisuudelle myötämielisemmäksi.” Tosin lehden painos oli tuolloin vain runsaat 10 000, kun kaupan asiakaslehtien painokset liikkuivat jo tuolloin 100 000...200 000:ssa. *Viikkosanomilla*, jonka olemus muuttui 1950-luvulla, ei ollut juuri menestystä tavoitteissaan.

Sotien jälkeen Keskusliiton tiedotustoiminta aktivoitui, paljolti teollisuuden laajentumisen myötä. Keskusliittoon perustettiin tiedotusyksikkö, kuten moniin isompiin metsäyhtiöihin. Julkiselle sanal-

le järjestettiin ”Metsäteollisuuden Tiedotuspäivät” lähes parinkymmenen vuoden ajan. Niistä tuli varsin suosittu tapahtuma, ei varmaan vähiten runsaan tarjoilun ansiosta.

Keskusliiton metsäosasto alkoi julkaista ajoittain omalle väelle tarkoitettua *Tiedotuksia teollisuuden metsämiehille*. Sen ensimmäisessä numerossa (1959) selitettiin syitä metsäyhtiöiden enenevästi harjoittamaan pyöreän puun vientiin, jota teollisuus oli kymmeniä vuosia ankarasti vastustanut. Kun puukauppa alkoi vaikeutua 1960-luvulla ja MTK:n ääni sitä koskevassa propagandassa tuli yhä hallitsevammaksi, perustettiin Keskusliittoon PR-neuvottelukunta. Sen tehtävänä oli suunnitella metsäasioiden tiedotustoimintaa, muutakin kuin puukauppaa koskevaa.

Aluksi neuvottelukunta koostui metsäpäälliköistä, mutta aikaa myöten se miehitettiin ehkä alaa paremmin ymmärtävällä ”kakkosketjulla”. Vuonna 1967 alettiin julkaista *Teollisuuden Metsäviestiä*. Se oli tarkoitettu niin omalle metsävälle kuin etenkin metsänomistajille, jos kohta etenkin alkuvuosina metsänomistajaläheisyys jäi varsin etäiseksi. Myös isommat metsäyhtiöt alkoivat ajan myötä julkaista osin myös metsänomistajille suunnattuja tiedotuslehtiä. Ensimmäiset jo 1930-luvulla.

Teollisuus ryhtyi myös maksulliseen mainontaan puukaupan vauhdittamiseksi. Toki sellaista oli pienessä mitassa harjoitettu aiemminkin. Rauma-Repola ja Tehdaspuu toimivat pioneereina 1980-luvun alussa. Myös Keskusliitto lähti mukaan, ei niinkään puukaupan vaan ”yleisen metsäasian” merkeissä. Vuonna 1983 käynnistettiin näkyvä ja kallis ”Suomi elää metsästä”-kampanja, jota jatkettiin kolmen vuoden ajan. Mitä sillä saavutettiin, sopii toki kysyä. Ainakin slogan jäi kansan mieleen pitkäksi aikaa.

Kaiken aikaa oli mukaan tullut myös muita viestijöitä metsäsektorille. Oli Metsähallitus, Metsänhoitajaliitto, Meto, Puumiesten Liitto, Maa-, sittemmin Puuliitto, Koneurakoitsijoiden Liitto ja muitakin, joilla kaikilla oli oma lehensä aina 2000-luvulle saakka, osalla vielä nykyäänkin. Jokaisella oli oma, omaa etua ajava sanomansa. Syyttä ei Kullervo Kuu-sela todennut muistelmakirjassaan: ”Suomi on ainoa metsätalousmaa, jossa nurkkakuntaisen itsekkyyden

vuoksi elinkeinolla ei ole äänenkannattajaa, joka käsittelee menneisyydestä jatkunutta nykyisyyttä ja hahmottaisi tulevaisuuden suuntaviivoja ammatissa työskenteleville, metsänomistajille, yleiselle mielipiteelle ja poliittiselle päättäjälle.” – SMY:n *Metsä ja Puu* oli näet lopetettu jo 1990-luvulla, Ruotsin vastaava *Skogen* jatkaa edelleen.

1970-luvulle tultaessa metsäviestintä sai uuden ulottuvuuden. Alkoi ”metsäsota”. Metsämiehet saivat uuden ja ärhäkkään ”vihollisen”, luonnonsuojelijat. Metsäväki oli ollut pitkään mukana Suomen Luonnonsuojeluyhdistyksen toiminnassa, mutta se loppui, kun luonnonsuojeluliike radikalisoitui. Uudesta puheenjohtajasta Pekka Nuortevasta tuli yhdessä mm. Pentti Linkolan ja Urpo Häyrisen kanssa kärkevimpiä metsätalouden arvostelijoita. Luontoväen rintamaan liittyi myös joukko metsäntutkijoita sekä puolensa valinneita ”älyköitä” ja toimittajia.

Avohakkuut, soiden ojitukset, vesakkomyrkytykset sekä metsäteollisuuden jätevedet olivat vahvasti esillä 1970-luvulla. ”Lievestuoreen Liisa” iskostui koko kansan mieliin Irwin Goodmanin laulamana vuonna 1971. Syytä olikin, eikä Lievestuore ollut ainoa ”rikollinen”.

Luontoväen arvostelu yllätti metsäväen: sitä ei ymmärretty eikä hyväksytty, joten siihen vastattiin joko vaikenemalla tai vastahyökkäyksellä. Metsäpuolen kärkihahmona oli Kullervo Kuusela, joka muutenkin oli pitkään metsäpuolen näkyvin keskustelija ja kriitikko. Osapuolten välinen keskustelu, jos sitä voi sellaiseksi sanoa, oli väliin asiatonta ja yliampuvaa, väliin jopa ilkeää (hauskaakin). Vei aikaa, ennen kuin päästiin enemmän asialinjalle.

Vuoden 1983 ”Metsän vuosi”- ja ”Suomi elää metsästä”-hankkeista huolimatta metsäpuoli hävisi sodan. Kaiken aikaa tuli lisää kiista-aiheita, kuten Kessi, Talaskangas, Sopenkorpi sekä Der Spiegel ja Greenpeace. Saksasta lähetettiin lähes 100 000 aarnimetsien hakkuista vastustavaa korttia Enso-Gutzeitin toimitusjohtajalle: ”Enso Räumt auf!” Enso käynnisti vastauskampanjan, jonka Greenpeace julisti valehte-

luksi. Luonto-Liiton metsäaddressi puolestaan keräsi Suomesta 220 000 allekirjoittajaa (1989), ja 1990-luvulla ympäristön tilaa käsittelevissä ministeriön raporteissa todettiin yksioikoisesti: ”Metsänhoito on Suomen kasvi- ja eläinlajien pahin uhka.”

Uudelle vuosituhannele tultaessa keskustelu alkoi rauhoittua. Paljolti siksi, että syntyi tekojakin, ympäristöohjelmat, Naturat, luontoarvojen kartoitukset, sertifioinnit, uudet metsälait ja paljon muuta. Muutosta kuvaa hyvin se, että kun vuonna 1986 maamme metsätalousmaasta oli suojeltuna 1,6 milj. hehtaaria niin nykyään määrä on yli 5 milj. hehtaaria. Tosin, kuten hyvin tiedämme, ympäristövälle ei mikään riitä.

Edellä tuli mainituksi muutama nimikin ”meneen ajan” metsäviestinnästä, ennen kaikkea MTK:n vankka rintama. Oli muitakin, kuten esimerkiksi Metsähallituksen N.A. Osara ja Jaakko Piironen sekä vielä kertaalleen Metlan Kullervo Kuusela. Muista metsäprofessoreista pitää nostaa esiin Matti Kärkkäinen, joka ei valitettavasti osallistu enää julkiseen keskusteluun. Hänen monivuotinen metsäkolumninsa *Metsälehdessä* kannattaa kuitenkin aina lukea, kuten myös ”Puumiesten lauluja”-sarja *Puumies*-lehdessä. Matti sai uutta julkisuutta hiljattain, kun ojitti suon Pielavedellä, tosin jo kaksi vuotta sitten. ”Ilman lupaa”, kuten *Hesari* otsikoi viime lauantain isohkossa jutussaan. Matti välttyi isommilta seuraamuksilta. Toimittaja katsoi kuitenkin tarpeelliseksi lisätä juttuunsa kommentin: ”Keskustelua ovat herättäneet Kärkkäisen kriittiset kommentit metsien suojelusta.”

Oli muitakin, mm. Matti Leikola, Jari Parviainen, Juhani Päivänen ja Kari Mielikäinen, joka jaksaa viestiä edelleen. Yksityismetsätalouden puolelta tulevat mieleen Tapion V.J. Palosuo ja Pentti Takala. Ja metsäteollisuuden miehistä mainittakoon vaikkapa A.J. Ronkanen, Topi Heikkerö, Jaakko Kahiluoto, takkinsa kääntänyt Yrjö Hassi ja Martti Vainio sekä heidän adjutanttinsa Heikki Lindroos ja Matti Oksanen.

NYT

Entä nyt? Metsäkiistat eivät ole juuri vähentyneet, päinvastoin. EU ja ilmastokysymykset hiilensidontoihin sekä luontokato ovat sekoittaneet pakkaa entisestään, jos kohta kotimaisiakin riitoja riittää.

Aloitetaan yhdestä tuoreimmasta, raakuista. Totta kai, kyseessä oli törkeä ympäristörikos, mutta sille annettu julkisuus on ollut kohtuutonta. Niin YLE kuin etenkin *Hesari* ovat riekkuneet haaskan ympärillä täysin rinnoin. Vuosikausiin ei *Hesari* ole kirjoittanut mistään metsäasiasta tässä laajuudessa. Yksittäistapauksella on mitätöity koko metsäalan uskottavuus ja metsässä toimijoiden osaaminen. Stora Enson viestintäpolitiikka, olla kommentoimatta tapausta kahteen päivään, pahensi osaltaan tilannetta. Silti *Suomen Luonnon* toteamaa voi pitää liioiteltuna: ”Jotta Hukkajoen tapaus ei menisi hukkaan, jonkin on muututtava metsäalalla.” (*Finlands Natur* ei ole kommentoinut tapausta.) – Olihan tapauksessa jotain hyvääkin: raakkujokien, joita on kaiketi joku 150, täydellinen salaaminen lopetettiin! Lisäksi *Hesarin* Petja Pelli sai raakkuraportoinnistaan *Suomen Kuvalehden* myöntämän ”Vuoden journalisti”-palkinnon!

Niin YLE:n kuin etenkin *Hesarin* metsävastaisuus on muutenkin häkellyttävää. Vanhoina hyvinä aikoina *Hesarissa* kirjoitettiin paljon metsästä ja metsäteollisuudesta. Sellaiset toimittajat kuin Pellervo Arponen, Pentti Laitinen ja ennen kaikkea Jyrki Iivonen kirjoittivat asiallisesti ja tarvittaessa hyvin kriittisesti. Mutta kysyttiin myös vastapuolen ja asiantuntijoiden näkemyksiä. Miten nykyään? Metsä pääsee esiin lehdessä lähinnä vain ympäristökysymyksissä ja silloinkin melko yksipuolisesti. Toki on lehdessä ollut asiallisiakin metsäjuttuja, mutta milloin? Metsäyritysten johtajahaastattelut ovat lähinnä mitäänsanomattomia.

Hesarin asennoituminen on muutenkin erikoista. Esimerkki syyskuulta, jolloin Ruokavirasto julkisti kalojen syönnin hyöty- ja haittavaikutuksia koskevat tutkimustuloksensa. Niiden mukaan kalojen syönnin hyötyvaikutukset olivat 75 kertaa haittoja suuremmat. *Hesari* otsikoi juttunsa ”Silakoista löytyi terveydelle haitallisia kemikaaleja”. Samassa lehdessä kulttuuritoimittaja kysyi, pitäisikö painettujen kirjojen määrää vähentää, koska ne ”syövät suuria määriä kal-

lisarvoista puuta”. Kuinka paljon ne todellisuudessa ”söivät”, sitä ei lehti kertonut.

Sama yksipuolisuus koskee paljon YLE:äkin. Hyvä uutinen ei ole uutinen. Otettakoon pari esimerkkiä YLE:n radiopuolelta (ykkönen). Syyskuussa esitetys ohjelmassa kerrottiin suomalaisten metsäyhtiöiden sellutehtaista Etelä-Amerikassa. Toimittaja luokitteli niiden toiminnan uuskolonialismiksi, koska toiminnan voitot tulevat Suomeen. Enpä ole kuullut vastaavaa termiä käytettävän Googlen, Microsoftin ja muiden datakeskuksista tai Inkoon vihreän teräksen tehdashankkeesta. Nehän perustuvat ennen kaikkea Suomen halpaan ja vihreään sähköenergiaan. – Luken Raisa Mäkipää puolestaan julisti radiossa lokakuussa, etteivät vesistöille ja ilmastolle haitalliset avohakkuut ole vähentyneet, joten ”valtion tuki avohakkuille on lopetettava”.

Vielä yksi esimerkki syyskuulta, jolloin SYKE uutisoi ”Metsäteollisuustuotteita valmistetaan Suomessa pienemmällä päästöillä kuin muualla maailmassa”. Luuleeko joku, että *Hesari* tai YLE julkaisi uutisen? Sen sijaan YK:n päivänä *Hesari* päätti pääkirjoituksensa: ”Suomen metsät kasvavat odotettua hitaammin, ja niiden kyky sitoa hiiltä heikkenee nopeasti.”

Luin hiljattain kahden tunnetun historioitsijan, Sakari Siltalan ja Teemu Keskisarjan yrityshistorian Håkansin hinauskonsernista. Epäortodoksisesti, mutta riemukkaasti kirjoitettu teos opettaa myös sen, miten vilpillistä ja julmaa media voi – halutessaan – olla. Siitä on kokemuksia myös metsäsektorilla.

Onneksi meillä on ”hyvääkin” mediaa. Ennen kaikkea kaksi mallikkaasti toimitettua metsäalan lehteä, *Metsälehti* ja *Maaseudun Tulevaisuus* liitelehtineen. Niissä metsää käsitellään asiantuntevasti ja riittävän monipuolisesti. ”Vääräuskoisetkin” saavat yleensä sanansa sanotuksi. (*Metsälehden* toimittajista kannattaa mainita etenkin ahkeraan ja tarvittaessa kriittisesti kirjoittava Mikko Riikilä.) Lisäksi monissa maakunta- ja paikallislehdissä metsää käsitellään enimmäkseen asiallisesti paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Tosin ei maakuntalehdissä ole enää maa- ja metsätalouteen erikoistuneita toimittajia, niin kuin vielä muutama vuosikymmen sitten. No ei ole isommissakaan medioissa.

Toki on muitakin pieniä ilonaiheita. Vaikkapa uitto, jota harjoitetaan edelleen Saimaalla pienessä määrin. Siitä kirjoitetaan vuosittain ja poikkeuksetta positiivisessa, jopa eksoottisessa sävyssä. Ei puhuta kalakuolemista eikä muulle liikenteelle aiheutetuista vaaroista. Hinaajien vetämät tukkilautat kuuluvat myös television perinteisiin kesä uutisiin.

On muitakin myönteistä. *Talouselämä* haastatteli kuukausi sitten Niklas Herliniä, jolla on 4 000 hehtaaria metsää. Nyt lehti muisti mainita faktaruudussaan, että metsät kasvavat enemmän kuin niitä hakataan! Herlin sen sijaan oli jatkuvan kasvatuksen miehiä, mutta Itämeren rehevöitymisen laittaminen metsäojitusten piikkiin tuntui kohtuuttomalta.

Metsäyhdistystä voi pitää edelleen keskeisenä metsäviestijänä. SMY markkinoi itseään näin: ”Meidät tunnetaan monesta. Päättäjien Metsäakatemia on käynyt jo 1600 vaikuttajaa. Yli miljoona suomalaista on osallistunut Metsävisaan. Valtakunnalliset Metsäpäivät kokoaa syksyisin sadat metsäalan asian-

tuntijat keskustelemaan ja kuulemaan alan ajankohtaisista asioista.” Lisäksi SMY viestii aktiivisesti niin kotimaassa kuin kansainvälisesti, monin eri tavoin, onhan yhdistyksessä 15 hengen organisaatio. Verkko- viestintä onkin noussut keskeiseen asemaan metsäasioissa. SMY:n julkaiseman *Forest.fi*:n lukijamäärä lähes kaksinkertaistui tämän vuoden alkuvuonna vuodentakaisesta. Nousu koski suomenkielisiä artikkeleita. Englanninkielisten artikkeleiden lukijamäärät olivat nousseet lähes yhtä paljon.

Metsäakatemia on hieno hanke, jota kadehditaan Ruotsissa, mutta saanee kysyä, mitkä ovat olleet sen vaikutukset metsäalan ymmärryksen lisääntymisessä? Metsävisa ja muu yhteistyö koulujen kanssa sitä vastoin on selvempi menestystarina. SMY:n viestintäarsenaalissa on viime vuosina ollut myös maksettu mainonta ”Metsien Suomi” -hankkeena. – SMY:n ongelma on edelleen jossain määrin siinä, että kun yhdistyksen jäsenenä on yli 50 organisaatiota, näiden näkemykset viestien sisällöstä eivät ole yhteneväisiä.

Talvinen maisema Vuokatilta.

Kuva: Unto Paasio / Suomen Metsämuseo Lusto / Uittoteho ry:n kokoelma.

Metsäpäivät ovat muuttuneet. Ne ovat supistuneet parin päivän tilaisuudeksi, johon tavallisen kansalaisen osallistuminen on tehty melkoisen hankalaksi. Kuukausi sitten järjestettyyn kaksipäiväiseen tilaisuuteen lippu maksoi 395 € (+ alv) ja tilaisuus pidettiin lähes tunnin päässä Helsingistä – lentokentällä! Tuntuukin ihmeelliseltä, että lippujen hinnoista ja syrjäisestä sijainnista huolimatta väkeä kuului olleen paikalla yllättävän paljon, niin YT-Suomessa vaikka eletäänkin. No, toki lauantain yleisöpäivän lippu maksoi vain 20 € ja paikalla oli jopa metsänomistajia suuresti ymmärtävä ympäristöministeri.

Myös tilaisuuden luonne on muuttunut. Voidaan puhua Metsämessuista lukuisine näyttelyosastoineen. Toki on myös kosolti lavaohjelmaa keskusteluineen, esitelmineen ja työpajoineen sekä tietysti myös iltamat! Tämän vuoden pääaihe oli ”Suuri yhteiskunnallinen metsäkeskustelu metsänomistuksen muutoksesta”. Keskustelijat olivat merkittäviä vaikuttajia, mutta mikä oli keskustelun anti ja miten se näkyi mediassa? YLE:n uutisissa ei mitään, ei *Hesarissakaan*. Tosin samaisen perjantain *Hesarissa* oli metsäasiaa peräti kokosivu! Ja mikä oli otsikko? ”Hukkajoen hakkuista vastannut ei enää Stora Enson palveluksessa”!

Esiin pitää nostaa myös Metsämiesten Säätio, joka on mukana lähes kaikissa metsällisissä hankkeissa Suomessa. Säätioellä on ollut myös viestintähankkeita, tosin hieman ”salaisesti” toteutettuina. Lisäksi Säätio on yhdessä Metsä Groupin kanssa todistanut radiomainoksissa mm. sen, että metsiemme kasvu on hakkuista suurempaa.

Kyllä metsäasioista viestitään muutenkin ja muuallakin. Syke, Luontopaneeli ja ympäristöjärjestöt lienevät innokkaimpia metsätiedottajia, jos kohta heidän sanomansa harvoin ilahduttaa tavalista metsämiestä. Eihän isossa Luontopaneelissa ole yhtään metsätalouden edustajaa. Ja kun kärjistää sanomansa, saa yleensä tilaa mediassa. Maallikon on kuitenkin vaikea erottaa, mikä on faktaa, mikä ideologiaa.

On meillä sentään myös metsätalouden puolesta puhujia. On, jos kohta vähemmän ja vähemmällä näkyvyydellä. MTK:n Mikko Tirola ja Marko Mäki-Hakola lienevät näkyvimpiä. Yksi viimeisimpiä Tii-

rolan avauksista koski puun käytön vähentymistä rakennusallalla: ”Fossiilille polttonesteille on lain-säädännössä asetettu asteittain nouseva bio-osuuden sekoitevelvoite, jolla lasketaan liikenteen päästöjä. Miksei samaa tehtäisi rakennusallalle?”

Professoripuolelta pitää mainita ainakin Annika Kangas, joka on riemuinnut siitä, että meillä on VMI ja joka hiljattain muisti muistuttaa: ”Jos halutaan pysyviä hiilivarastoja, ne ovat muualla kuin vanhoissa metsissä”. Myös Ilmatieteen laitoksen pääjohtaja Petteri Saalas on korostanut samaa asiaa. Hän on mm. todennut, ettei pohjoisen havumetsävyöhykkeen metsien hyötykäytön lopettamisella olisi paljoakaan merkitystä maailmaan ilmastomuutokseen.

Teollisuus on melko vaisu, sahamiehet yrittävät eniten. Toki Metsäteollisuus ry:n kaksikko, Paula Lehtomäki ja Karoliina Niemi ovat aktivoituneet. Jälkimmäinen pääsi myös osallistumaan Kolumbian ympäristöystävälliseen luontokokoukseen – yhdessä 20 000 muun luonnonystävän kanssa. Firmojen metsäväki on hiljaa.

On muitakin. Suomen Metsäyhdistyksen hopeinen ansiomerkki myönnettiin Metsäpäivillä Metsänhoitoyhdistys Etelä-Savon johtajalle Petri Pajuselle metsäviestinnän edistämisestä ja tekemisestä. – Myös Koneurakoitsijoiden Simo Jaakkola kannattanee mainita, samoin Markku Simula, hän toki omassa sarjassaan.

Minun mielestäni maamme metsätalouden paras puolustaja on Seppo Vuokko, biologi ja luontokirjailija. Mies, jonka muistamme vuosikymmenien ajalta YLE:n ”Luontoilta”-ohjelmista. Vuokko on kirjoittanut pitkään ja aktiivisesti metsäasioista mm. *Maaseudun Tulevaisuuteen* ja *Metsälehteen*. Useimmissa kannanotoissaan hän on ollut metsän ja paljolti myös metsätalouden harjoittajien puolella sekä perustanut mielipiteensä todennettuun tietoon. Hän on mm. kumonnut väitteen, etteikö mustikka viihtyisi avohakkuualoilla, kyseenalaistanut jatkuvan kasvatuksen hyödyt sekä ihmetellyt ”miksi ympäristöministeriö mustamaalaa Suomen metsätaloutta?”

Muutama vuosi sitten hän kritisoi lujasti Suomen luontotyyppeiden uhanlaisuusteosta, jossa sivuja on yli 1200, ja jossa mm. arvioidaan tuoreet kankaat, siis mustikkatyyppin metsät vaarantuneiksi, vaikka niitä

on yli puolet maamme metsistä. ”Hakkuiden merkitystä liioitellaan kautta koko mietinnön. Suorastaan nerokkaana ja Matti Nykäsen aforismitkin ylittävänä voi pitää toimikunnan näkemystä: ”Uudistaminen ja muut hakkuut rajoittavat puuston ikääntymistä.”

Viime kesänä hän arvosteli maamme hallitusta siitä, että tämä oli keskittynyt EU:n ennallistamisasetuksen kritiikissään sen suuriin kustannuksiin, ei itse sisältöön, joka hänen mielestään ”on järjetön”. ”Koska ennallistaminen usein vain huonontaa luonnontilaa, olisi parempi käyttää raha kiireellisempiin kohteisiin, vaikkapa terveydenhuoltoon.” Vuosi siten Vuokko käsitteli *Metsälehdessä* Luontopaneelin luontokatoraporttia, jonka totesi olevan ”roskaa”. ”Valitettavasti mikään Luontopaneelin väitteistä ei ole tutkimuksin oikeaksi osoitettu, ei 30 prosentin suojelutavoite, ei luonnontilaisten tai vanhojen metsien erityisen suuri monimuotoisuus arvo eikä edes luontokato.” Hän päätti pitkähkön kirjoituksensa: ”Metsien hakkuut eivät aiheuta metsäkatoa, mutta kaikenlainen rakentaminen aiheuttaa. Rakentamisen ohjaaminen jo tuhottuihin ympäristöihin olisi kaikkein tehokkain ympäristötoimi.” Luontopaneeli vastasi Vuokolle pyrkien kumoamaan hänen väitteensä ja lisäksi kanteli Julkisen sanan neuvostoon. Tämä katsoi päätöksessään, ettei *Metsälehti* ole rikkonut hyvää journalistista tapaa.

Kyllä Vuokolta riittää kritiikkiä myös metsäväkeä kohtaan. Viimeksi hän arvosteli *Metsälehdessä* liian voimakkaita maanmuokkausmenetelmiä, ”Vähempikin riittäisi!” Syystäkin – joskin yllättäen – Vuok-

ko sai tämän vuoden Tietokirjapalkinnon. Yllättäen siksi, ettei hän ole julkaissut varsinaista kirjaa pitkään aikaan. Toki kirjoittanut sitäkin enemmän.

Näin näen tämän päivän tilanteen. Mitä tapahtuu somessa, en tiedä, koska en ole siellä koskaan käynyt, kuten en kuntosalillakaan. Näkemysten kirjo voi olla hyvinkin hurja.

Suomen metsätalous ja talousmetsät ovat uhatuina. Kritiikki ja rajoitukset lisääntyvät. Vaaditaan mm. korvauksetonta pakkosuojelua sekä hakkuiden rajoittamista yksityismetsissä. On myös esitetty, että puunostajien tulisi maksaa metsien suojelun kustannukset, ei valtion. Eli kuten *Maaseudun Tulevaisuus* totesi viime viikolla pääkirjoituksessaan: ”Metsät ovat edelleen suurin luonnonvaramme, mutta mahdolluttomia niiltä ei voi Suomessakaan vaatia.”

Siksi jokaisen metsätaloutta rakastavan tai ainakin talousmetsiä ymmärtävän tulisi aktivoitua ja taistella entistä innokkaammin faktatiedon puolesta. Neuvoni on, että jos joutuu jonkun toimittajan haastateltavaksi, kannattaa aloittaa – kysyttiinpä mitä tahansa: ”Tietäähän toimittaja, että Suomen metsissä on puuta enemmän kuin koskaan. Lisäksi puuvaraston määrä kasvaa jatkuvasti, sillä maamme metsiä hakataan vähemmän kuin mitä ne kasvavat.” Ja mikäli toimittaja ei vieläkään rauhoitu, voi lisätä: ”Ainakin puolet Euroopan tiukasti suojelluista metsistä sijaitsee Suomessa.”

Esko Pakkanen

*Metsä- ja tunturimaisema Inarista.
Kuva: Esa Niemelä / Suomen Metsästysmuseo.*